

สารนิพนธ์

เรื่อง การศึกษาศิลปะญี่ปุ่นที่ปรากฏบนสะพานจ้าวเกย (Chùa cầu)

โดย

นาย เมธัส เจริญปฐมรัชต์

รหัสนักศึกษา 05580737

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สารนิพนธ์

เรื่อง การศึกษาศิลปะญี่ปุ่นที่ปรากฏบนสะพานจ้าวเกย (Chùa cầu)

โดย

นาย เมธัส เจริญปฐมรัชต์
รหัสนักศึกษา 05580737

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต
สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หัวข้อสารนิพนธ์	การศึกษาศิลปะญี่ปุ่นที่ปรากฏบนสะพานจั่วเกย
ชื่อนักศึกษา	นาย เมธัส เจริญปฐมรัชต์
ชื่อ อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ นวัต เลิศแสวงกิจ
สาขาวิชาเอก	เอเชียศึกษา

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่องการศึกษาศิลปะญี่ปุ่นที่ปรากฏบนสะพานจั่วเกยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบศิลปะ และ ลวดลายต่างๆ ที่ปรากฏบนสะพานจั่วเกย เมืองฮอยอัน โดยศึกษาจากรูปแบบศิลปะของลวดลายต่างๆที่ปรากฏบนสะพานจั่วเกยโดยนำมาเปรียบเทียบกับคติความเชื่อของชาวญี่ปุ่นและชาวจีน เพื่อหาความหมายและวิเคราะห์รูปแบบศิลปะ

ผลการศึกษาพบว่า แม้สะพานจั่วเกยจะถูกสร้างขึ้นโดยชาวญี่ปุ่นก็ตาม แต่เนื่องจากเป้าหมายในการสร้างเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนและญี่ปุ่นทั้ง 2 ฝ่ายเข้าด้วยกัน ทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมและศิลปะที่ปรากฏบนสะพานจึงมาจากจีนและญี่ปุ่น ตามวัฒนธรรมของทั้งสองชาติในช่วงเวลาที่ก่อสร้างสะพานขึ้นมา จนเกิดเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีน ญี่ปุ่นและเวียดนามจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ : สะพานจั่วเกย, สะพานญี่ปุ่น, ฮอยอัน

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องการศึกษาศิลปะญี่ปุ่นที่ปรากฏบนสะพานจ้าวเกย (Chùa cầu) สามารถสำเร็จ
ลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากความกรุณาของ อาจารย์นวัต เลิศแสงกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ฉบับนี้
ที่ได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อมาให้คำแนะนำกับผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยให้มีเนื้อหาถูกต้องและสมบูรณ์
ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณครอบครัวและเพื่อนทุกคน ที่คอยผลักดันเป็นกำลังใจให้ตลอดการทำวิจัย และ
ขอบคุณพี่โอ ไกด์ประจำทัวร์โปรเวียดนาม ที่คอยให้ข้อมูลสนับสนุน ตลอดจนคณาจารย์ ภาควิชา
ทัศนศิลป์ ทุกท่านที่ช่วยเหลือในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จเป็นสารนิพนธ์ที่สมบูรณ์ลุล่วง
ด้วยดี หากสารนิพนธ์เล่มนี้มีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เมธัส เจริญปฐมรัชต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ.....	จ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
ขอบเขตการศึกษา.....	3
2 หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
เอกสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์.....	4
เอกสารเกี่ยวกับศิลปะ.....	9
3 สะพานจั่วเกยแห่งเมืองฮอยอัน.....	16
ประวัติเมืองฮอยอัน.....	16
สะพานจั่วเกย.....	17
4 วิเคราะห์ลวดลายและสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนสะพานจั่วเกย.....	28
วิเคราะห์และเปรียบเทียบลวดลายบนสะพาน.....	28
5 สรุปผลการศึกษา.....	37
บรรณานุกรม.....	38
ประวัติผู้วิจัย.....	40

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สะพานจั่วเกย เมืองฮอยอัน.....	17
2	ลายเมฆบนเสาสะพาน.....	18
3	ลวดลายประแจเงินบนคานสะพาน.....	19
4	ลวดลายคทาหยู่ไบนสะพาน.....	19
5	ลวดลายน้ำบนบานประตูทางเข้าศาลเจ้าบนสะพาน.....	20
6	ลวดลายต้นไผ่บนสะพาน.....	20
7	ลวดลายดอกเหมยบนสะพาน.....	21
8	ลวดลายทับทิมในศาลเจ้าบนสะพาน.....	21
9	รูปแกะสลักทับทิมบนเสาสะพาน.....	22
10	ลวดลายมังกรบนหลังคาสะพาน.....	23
11	ลวดลายมังกร 3 เล็บบนสะพาน.....	23
12	ลวดลายมังกรบนประตูศาลเจ้าในสะพาน.....	23
13	ลวดลายหงส์บนสะพาน.....	24
14	ลวดลายตัวปี่เชื่อมกับไข่มุกไฟ.....	25
15	ลายมังกรกับไข่มุกไฟบนสะพาน (1).....	25
16	ลายมังกรกับไข่มุกไฟบนสะพาน (2).....	26
17	ลวดลายหยิน-หยางบนสะพาน.....	26
18	ศาลเจ้าและเทพTrần Võบนสะพาน.....	27
19	ลวดลายไม้ไผ่บนสะพานกับภาพจิตรกรรมของสื่อจู่ใจชูฮว่าผู้.....	28
20	ลวดลายดอกเหมยบนสะพานกับภาพจิตรกรรมของหวู่เหย่วหฺรู.....	29
21	ลวดลายทับทิมบนสะพานกับภาพจิตรกรรมของสวีเว่ย.....	29
22	ลวดลายเมฆบนเสาฮวาเปี้ยว.....	30
23	ลายประแจเงินเขียนสีประดับพระราชวังฤดูร้อน สมัยราชวงศ์ชิง.....	31
24	ลายหยู่อี้ที่ประตูพระราชวังฤดูร้อน สมัยราชวงศ์ชิง.....	31
25	เขียนลายของมงคลทั้ง 8 ของโป๊ยเขียน สมัยราชวงศ์ชิง.....	32

26	ลวดลายคลื่นน้ำบนสะพานกับภาพจิตรกรรมคลื่นน้ำของจีน.....	32
27	ลวดลายมังกรบนหลังคาสะพานกับภาพมังกรบนภาพพระสมัยราชวงศ์ชิง.....	33
28	ลวดลายหงส์บนสะพานกับภาพสลักนูนต่ำของหงส์แดงในราชวงศ์ฮั่น.....	34
29	ลวดลายปี่เซี้ยะบนสะพานกับภาพปี่เซี้ยะของจีน.....	34
30	ลวดลายมังกรกับไข่มุกไฟบนสะพานกับภาพมังกรกับไข่มุกไฟของจีน.....	35
31	ลวดลายหยิน-หยางบนสะพานกับสัญลักษณ์หยิน-หยางของจีน.....	36

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศเวียดนามมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนและญี่ปุ่นมาโดยตลอดโดยเฉพาะกับจีนเนื่องจากพรมแดนตอนเหนือของเวียดนามมีอาณาเขตติดกับจีน และมีพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ทับซ้อนกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างทั้ง 2 ประเทศมานานหลายปี และด้วยภูมิประเทศที่ทอดยาวตลอดแนวชายฝั่งทำให้มีการติดต่อกับญี่ปุ่นอยู่บ่อยครั้งเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้ประเทศเวียดนามรับเอาศิลปะจากทั้งจีนและญี่ปุ่นเข้ามาในประเทศจนเกิดเป็นผลงานศิลปะต่างๆมากมาย

เมืองฮอยอันหรือโฮยอัน เป็นอดีตเมืองท่าสำคัญในประเทศเวียดนาม ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดกว๋างนัม ซึ่งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ เพราะมีทำเลที่ตั้งห่างจากทะเลไม่มาก และมีแม่น้ำทูบอน (Thu bon) ที่เป็นแม่น้ำสำคัญที่เชื่อมต่อเมืองต่างๆไหลผ่าน ด้วยความเป็นเมืองท่านี้ทำให้เมืองฮอยอันมีชาวต่างชาติเข้ามาตั้งหลักปักฐานเพื่อทำการค้าขายเป็นจำนวนมาก เช่น ชาวจีน ชาวญี่ปุ่น ชาวฮอลันดา เป็นต้น โดยเฉพาะชาวจีนที่ตามประวัติศาสตร์แล้วมีการติดต่อกับประเทศเวียดนามตั้งแต่สมัยยังเป็นอาณาจักรเอิวหลัก (Âu Lạc) ช่วงประมาณ 111 ปีก่อนคริสตศักราชผ่านการครอบครองด้วยระบบศักดินา อีกทั้งยังดำเนินนโยบายการผสมกลมกลืนวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ทำให้แม้เวียดนามจะได้รับอิสระเมื่อปีค.ศ. 939 แล้วก็ตามแต่ศิลปะจีนก็ได้ปะปนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะเวียดนามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการเผยแพร่ลัทธิขงจื้อและศาสนาพุทธของชาวจีนที่เข้ามามีอิทธิพลกับศิลปวัฒนธรรมของเวียดนามเป็นอย่างมากตลอดช่วงเวลาที่ถูกจีนปกครองซึ่งในช่วงเวลาเดียวกันนี้เองเป็นช่วงที่นับได้ว่าเป็นยุคทองของศิลปะในญี่ปุ่นสมัยเฮอัน (ค.ศ. 794-1192) ที่มีการติดต่อกับจีนผ่านการเข้ามาของศาสนาพุทธเช่นเดียวกัน เป็นจุดเชื่อมโยงให้ชาวญี่ปุ่นบางส่วนเข้าไปติดต่อกับชาวจีนและการปกครองของจีนและในเวลาต่อมาก็เริ่มมีชาติตะวันตกเข้ามาติดต่อกับค้าขาย โดยมีโปรตุเกสเป็นชาติแรกที่เข้ามาค้าขายกับประเทศเวียดนามตั้งแต่ปีค.ศ. 1535 ตามด้วย ฮอลันดา อังกฤษและฝรั่งเศส จนกระทั่งเข้าสู่ยุคล่าอาณานิคม จึงได้เริ่มมีศิลปะจากทางชาติตะวันตกเข้ามาผสมผสาน และในระหว่างนี้เวียดนามก็ยังคงติดต่อกับค้าขายกับจีนและญี่ปุ่นตามปกติ จนกระทั่งเมื่อถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ช่วงปีค.ศ. 1937 ญี่ปุ่นที่กำลังทำสงครามกับจีน ได้เริ่มแผนการ

ยึดครองเวียดนามและเอเชียอาคเนย์เพื่อทำการปิดล้อมจีนผ่านการร่วมมือจากฝรั่งเศส ทำให้เวียดนามตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของญี่ปุ่นเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ค.ศ.1941-1945) ก่อนที่จะประกาศเอกราชอีกครั้งในปีค.ศ.1945 ก่อนที่ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ในช่วงสงครามโลกฮอยอันได้ลดบทบาทการเป็นเมืองท่าลงในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 เนื่องจากการเดินเรือในช่วงเวลานั้นได้เปลี่ยนมาใช้การเดินเรือขนาดใหญ่แทน ซึ่งท่าเรือดานังมีความเหมาะสมมากกว่า อีกทั้งเมืองฮอยอันยังถูกเผาทำลายในช่วงกบฏเต๋ยเซินเป็นอย่างมาก ประชาชนเวียดนามส่วนใหญ่อพยพออกไป ทำให้ผู้ที่บุรณะฮอยอันขึ้นมาใหม่ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่สร้างชุมชนขึ้นมาใหม่

ต่อมาในปี ค.ศ. 1999 องค์กรยูเนสโกได้ขึ้นทะเบียนเขตเมืองเก่าฮอยอันเป็นมรดกโลกของเวียดนาม เนื่องจากเป็นตัวอย่างเมืองท่าเก่าแก่สมัย คริสต์ศตวรรษที่ 15-19 ที่ปรากฏการผสมผสานศิลปะท้องถิ่นกับต่างชาติเข้าด้วยกันอย่างมีเอกลักษณ์ ทำให้อาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆภายในเมืองได้รับการอนุรักษ์ให้อยู่ในสภาพเดิมเป็นอย่างดี

สะพานญี่ปุ่นหรืออีกชื่อหนึ่งคือสะพาน จั๋วเกย (Chua Cau) ซึ่งแปลว่าสะพานศาลเจ้า เป็นสะพานที่ถูกสร้างขึ้นในปีค.ศ.1593 จากความต้องการเชื่อมความสัมพันธ์ของชุมชนชาวจีนและญี่ปุ่นในฮอยอันที่มาตั้งหลักแหล่งกันในสมัยนั้นและเป็นชนชาติแรกๆที่เข้ามาตั้งรกรากในเวียดนาม มีผู้สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในปีก่อน และเสร็จสิ้นในปีจอ เนื่องจากมีศาลเจ้าตั้งอยู่ที่บนปลายสะพานทั้งสองด้านภายในประดิษฐาน ประติมากรรมรูปสิงห์และสุนัข นอกจากนั้นบริเวณกลางสะพานยังมีศาลเจ้าขนาดเล็กที่ประดิษฐานรูปเคารพเทพตามคติความเชื่อขงจื้ออีกด้วย ลวดลายและสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนสะพานแสดงถึงเอกลักษณ์ของศิลปะจีนและญี่ปุ่น ที่ผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างชัดเจน

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าศึกษาว่าลวดลายและสัญลักษณ์เหล่านี้แสดงความสัมพันธ์ของชุมชนจีนและญี่ปุ่นรวมไปถึงชาวเวียดนามอย่างไรและมีความสำคัญอย่างไรต่อทั้ง2ชุมชน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษารูปแบบศิลปะและลายประดับที่ปรากฏบนสะพานจั๋วเกย เมืองฮอยอัน
- 2.2 เพื่อศึกษาความหมายของภาพสัญลักษณ์ในงานศิลปะที่ปรากฏบนสะพานจั๋วเกย
- 2.3 เพื่อศึกษาประวัติของสะพานจั๋วเกย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.3.1 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาติต่างๆที่เข้ามาในฮอยอันช่วงคริสต์ศตวรรษที่

1.3.2 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ทางศิลปะระหว่างจีนญี่ปุ่นและเวียดนามในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15-17

1.3.3 ทำให้ทราบถึงความเป็นมาของลวดลายและสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนสะพานจ้าวเกย ในเมืองฮอยอัน

1.3.4 ทำให้ทราบถึงความหมายของลวดลายประดับบนสะพานจ้าวเกย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลลวดลายและสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนสะพานจ้าวเกยในฮอยอัน

1.4.2 ศึกษาและวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของประเทศเวียดนามที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนและญี่ปุ่น

บทที่ 2

หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ศิลปะญี่ปุ่นที่ปรากฏบนสะพานจ้าวเกยมีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยซึ่งมีดังนี้

2.1 เอกสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

2.1.1 เอกสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เวียดนาม

สถานเอกอัครราชทูตไทย (2515) เขียนหนังสือเรื่อง “ประเทศเวียดนามโดยสังเขป” กล่าวถึงประวัติศาสตร์เวียดนามว่าตลอดระยะเวลาหลายพันปีที่ผ่านมา ชาวเวียดนามได้พยายามรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ตลอด ทำให้ชาวเวียดนามมีความภาคภูมิใจที่สามารถรักษาเอกราชและความเป็นอิสระทางการเมืองไว้ได้เป็นเวลาหลายทศวรรษถึงแม้จะต้องประสบความทุกข์ยากบ้างในขณะที่ถูกต่างประเทศปกครอง แต่ชาวเวียดนามก็ยังสามารถที่จะรับเอาวัฒนธรรมต่างประเทศมาปรับใช้โดยไม่ยอมเสียความเป็นเวียดนามของตัวเองไป

111 ปีก่อนคริสตศักราชจีนได้เข้ายึดครองเวียดนามเป็นครั้งแรก หลังการพ่ายแพ้ของกษัตริย์ Trieu Da และส่งเจ้าเมืองมาปกครองประเทศเวียดนาม โดยมีความพยายามในการแผ่ขยายอิทธิพลวัฒนธรรมของจีนในเวียดนาม เช่น การนำตัวอักษรของจีน ศิลปะ การศึกษา ตลอดจนการเกษตรตามแบบฉบับของจีนเข้ามาใช้แต่ชาวเวียดนามก็ยังคงต่อต้านและรักษาวัฒนธรรมประเพณีของตัวเองเอาไว้ได้ จนกระทั่งสองพี่น้องตระกูล Trung ได้ลุกขึ้นกอบกู้เอกราชสำเร็จในปี ค.ศ. 39

ปี ค.ศ. 42 จีนได้เข้ายึดเวียดนามเป็นครั้งที่ 2 ถูกเรียกว่าเป็นสมัย “เจ้าเมืองจีนผู้มีอารยะธรรม” เวียดนามได้รับการปกครองเสมือนเมืองหนึ่งของจีนระบบการปกครองลอกจากแบบจีนทุกอย่าง มีการรบบู่งกับอาณาจักรจามปา ที่อยู่ทางตอนใต้ที่อยู่บ่อยๆ จนกระทั่งเมื่อ Ly Bon ได้ทำการปฏิวัติล้มล้างอำนาจของจีนได้สำเร็จในปี ค.ศ. 543

ปี ค.ศ. 603 จีนได้เข้ายึดเวียดนามเป็นครั้งที่ 3 ในครั้งนี้จีนมุ่งมั่นแผ่ขยายอิทธิพลวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ประเทศเวียดนามถูกเปลี่ยนชื่อเป็นอันนาม (An Nam) อย่างไรก็ตาม ประเทศจีนก็ไม่สามารถหยุดการต่อต้านของชาวเวียดนามเอาไว้ได้ และประเทศเวียดนามได้รับเอกราชอีกครั้งในปี ค.ศ. 938

เหียนคักเวียน (2545) เขียนหนังสือเรื่อง “เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร” กล่าวว่า หลังตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรศักดินาจีนมาเป็นเวลานาน มีการกบฏขึ้นหลายครั้งหลายหน ในที่สุดชาวเวียดนามก็ได้ก่อตั้งรัฐที่มีกษัตริย์รวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 10 อย่างไรก็ตามก่อนที่จะจัดตั้งรัฐขึ้นได้ ประเทศยังคงถูกควบคุมด้วยระบบศักดินา จนกระทั่งตั้งราชวงศ์ลีขึ้นในปี ค.ศ. 1009 ระบบกษัตริย์ มีอำนาจมั่นคงขึ้น ในปี ค.ศ. 1225 ราชวงศ์เต๋รินได้ครองราชย์ต่อจากราชวงศ์ลี ดำเนินงานรวบรวมประเทศและสร้างชาติต่อจนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 14 ในระยะเวลา 400 ปี ประเทศก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วในหลายด้าน

ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 14 ราชวงศ์หมิงของประเทศจีนได้เข้ามารุกรานได้เหวียดอีกครั้ง และเข้ามาวางระเบียบการปกครองโดยตรง ซึ่งคงอยู่ต่อมาอีก 20 ปี (ค.ศ. 1407-1427) ในช่วงเวลานี้จีนได้ส่งผู้มีความรู้และช่างฝีมือจำนวนมากไปยังประเทศจีน ประชาชนถูกบังคับให้แต่งกายแบบจีน รวมทั้งรับขนบธรรมเนียมประเพณีและวิธีการแบบจีนด้วย อีกทั้งยังเผาทำลายร่องรอยวัฒนธรรมของชาติทุกแห่ง โดยเฉพาะหนังสือที่เป็นภาษาเวียดนาม นับว่าเป็นการทำลายวัฒนธรรมของชาติโดยตรง จนกระทั่งเกิดสงครามแห่งชาติของชาวเวียดนาม กินระยะเวลากว่า 10 ปี นำโดยเลเหล่ยและเหียนตริาย ได้ประสบความสำเร็จในการรวมชาติให้เป็นเอกราช และผลักดันราชวงศ์หมิงออกไปจนเกิดเป็นระยะเวลาแห่งสันติภาพระหว่างจีนและไต้หวันนานกว่า 3 ศตวรรษและก่อตั้งราชวงศ์เล่ขึ้นปกครองเวียดนาม

ต่อมาราชวงศ์เล่เริ่มเสื่อมอำนาจลง เนื่องจากผู้ครอบครองที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในมือของคนไม่กี่กลุ่ม ข้าราชการขุนนางมีการฉ้อราชบังหลวง ราชสำนักใช้จ่ายไปกับของฟุ่มเฟือย มีการซื้อขายตำแหน่งราชการ และข้าราชการก็ไปซูดริตกับประชาชน ในช่วงนั้นอำนาจส่วนใหญ่อยู่ที่ตระกูลตริन्ह (Trinh) ซึ่งอยู่ทางเหนือ และตระกูลเหงียน (Nguyen) ซึ่งอยู่ทางใต้ โดยเป็นสองตระกูลที่ทำให้ญวนต้องมีการสู้รบแย่งชิงดินแดนกันเองเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1620-ค.ศ. 1674 ซึ่งสุดท้ายแล้วราชวงศ์เหงียนที่มีกำลังน้อยกว่าก็สามารถรวมเวียดนามเป็นหนึ่งเดียวได้ โดยได้รับความช่วยเหลือจากโปรตุเกสในเรื่องยุทธภัณฑ์ และมีความจงรักภักดีของประชาชนเป็นกำลังสำคัญ และมีการขับไล่กลุ่มชาวจามออกไปจากเวียดนาม จึงทำให้กลุ่มชาวจามต้องย้ายเข้าไปตั้งถิ่นฐานในกัมพูชา และต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้มีกลุ่มเตียเซิน (Tay Son) เป็นกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน สามารถต่อสู้กับกลุ่มของตระกูลตริन्हและตระกูลเหงียนจนชนะ และรวบรวมเวียดนามเหนือและใต้เข้าไว้ด้วยกันและสถาปนาราชวงศ์เล่กลับมาอีกครั้ง

พระเจ้ากวางจุง (Quang Trung) ซึ่งได้ขึ้นปกครองเวียดนามในยุคนั้น ประสบความสำเร็จในเรื่องของการวางระบบทหาร เศรษฐกิจ การปฏิรูปการศึกษา แต่ผู้สืบทอดอำนาจคนต่อมาก็ไม่มีอำนาจมากพอ เหวียนแอญ (Nguyen Anh) จึงถือโอกาสเข้ามาสู้รบกับกลุ่มเตีญเซิน และขอความช่วยเหลือจากฝรั่งเศส แลกเปลี่ยนกับการยกเมืองที่สำคัญ คือ เมืองดานัง และเกาะโกนเซิน ได้แก่ ฝรั่งเศส ให้สิทธิ์ทางการค้ากับฝรั่งเศสและกีดกันการค้ากับชาติยุโรปอื่นๆ เหวียนแอญได้รับชัยชนะและตั้งตนเป็นกษัตริย์ญาลอง (Gia Long) สถาปนาราชวงศ์เหงวียน และตั้งเมืองหลวงที่เมืองเว้ (Hue) ปกครองด้วยระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และใช้ระบบศักดินา ในช่วงนั้นเวียดนามได้เจอปัญหาการกบฏของกลุ่มชาวนาและชาวบ้านบ่อยครั้ง กษัตริย์ยอมรับความยิ่งใหญ่ของจีน และเริ่มขยายอิทธิพลไปยังลาวและเขมร ซึ่งส่งผลให้ปกครองไม่ทั่วถึง และราชวงศ์เริ่มอ่อนแอลง จึงเป็นช่องทางให้ฝรั่งเศสเข้ามาในเวียดนามในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19

ลำเจียก สองสีดา(2555) เขียนบทความเรื่อง “มรดกโลกในเวียดนาม 2 : เมืองโบราณฮอยอัน” กล่าวว่าเมืองโบราณฮอยอัน (Hoi An Ancient Town) ในสมัยของอาณาจักรจามปาเคยเป็นเมืองท่าบนปากแม่น้ำทูโบน ซึ่งมีชื่อว่า ไฮโฝ โดยเป็นศูนย์กลางทางการค้าในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16-17 มีชาวต่างชาติมาตั้งถิ่นฐานและค้าขายในเมืองนี้เป็นจำนวนมาก ทั้งชาวจีน ญี่ปุ่น ดัตช์ และอินเดีย เดิมทีเมืองนี้ถูกแบ่งออกเป็นสองฝั่งโดยมีคลองสายหนึ่งคั่นอยู่กลางเมือง มีสะพานญี่ปุ่นทอดข้ามคลองเพื่อกันแบ่งเขตชุมชนของชาวญี่ปุ่นที่อีกฝั่งหนึ่งของคลอง ตัวสะพานสร้างโดยชาวญี่ปุ่น มีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทุกวันนี้ ฮอยอันยังคงเป็นเมืองขนาดเล็กเช่นเดิม แต่ก็มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนเป็นจำนวนมาก ผู้มาเยือนมักมาเยี่ยมชมร้านค้าขายผลงานทางศิลปะและหัตถกรรม

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(2559) เขียนบทความเรื่อง “ฐานข้อมูลสังคม-วัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” กล่าวว่า ในช่วงที่อิทธิพลของชาติตะวันตกที่ออกล่าดินแดนในเอเชียเป็นอาณานิคม เช่น สเปน โปรตุเกส และอังกฤษ สำหรับทางฝรั่งเศสเองก็ต้องการพื้นที่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้ามาอยู่ภายใต้อาณานิคมของฝรั่งเศส เพื่อเป็นทางผ่านให้ฝรั่งเศสเข้าไปทำการค้าหรือแสวงหาประโยชน์จากจีนอีกทีหนึ่ง ในปี ค.ศ. 1858 กองทัพฝรั่งเศสได้เข้าโจมตีเมืองดานังเป็นที่แรก และค่อยๆ ผนวกบริเวณอื่นเข้ามา รัฐบาลฝรั่งเศสทำสนธิสัญญากับกษัตริย์และขุนนาง ส่วนทางขุนนางและกลุ่มชนชั้นปกครองก็ต้องการประนีประนอมกับฝรั่งเศสเพื่อรักษาอำนาจของตนเองไว้ แต่กลุ่มชาวบ้านกลับมีความรู้สึกต่อต้านฝรั่งเศสและพยายามที่จะลุกขึ้นสู้ แม้พระเจ้าตี๊ก (Tu Duc) กษัตริย์เวียดนามในขณะนั้นพยายามจะขอความช่วยเหลือจากจีน แต่จีนเองก็เจอกับการคุกคามจากอังกฤษ

เช่นกัน ฝรั่งเศสยังเลือกใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการปกครองเวียดนาม โดยให้มิชชันนารีคอยแจ้งความเคลื่อนไหวแก่ฝรั่งเศสและปลุกระดมชาวคาทอลิกในเวียดนามให้มาต่อสู้กับชาวเวียดนามด้วยกันเอง ต่อมาพระเจ้าตีตี้ก็สิ้นพระชนม์โดยไม่มีรัชทายาทส่งผลให้ราชสำนักอ่อนแอ ชนชั้นสูงขัดแย้งกันในเรื่องการดำเนินนโยบายกับฝรั่งเศส ฝรั่งเศสจึงเร่งเข้ายึดเมืองดานังและกรุงเว้ ชุนนางจึงยอมตกลงทำสัญญากับทางฝรั่งเศส โดยยอมรับข้อตกลงของฝรั่งเศสในทุกเงื่อนไข ในปี ค.ศ. 1883 และฝ่ายราชสำนักจีนก็เล็งที่จะเกิดปัญหากับทางฝรั่งเศส จึงขอยกเลิกสิทธิที่จีนครอบครองเวียดนามทั้งหมดไป

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1939-1945) ญี่ปุ่นได้แผ่ขยายอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มชาตินิยมบางส่วนชื่นชมในความสามารถของญี่ปุ่นที่เป็นประเทศในเอเชียที่สามารถเอาชนะรัสเซียในการทำสงครามได้ ในขณะที่รัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสก็ได้ยอมแพ้ให้แก่ญี่ปุ่น ชาวเวียดนามจึงถือโอกาสก่อการกบฏเพื่อปลดแอกจากฝรั่งเศส แต่ผู้ก่อการกบฏก็ถูกปราบและถูกจับและถูกสังหารไปกว่า 20,000 คน ในช่วงปี ค.ศ. 1941-1945 รัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสได้ตกลงกับญี่ปุ่นที่จะแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรในเวียดนามร่วมกัน ญี่ปุ่นต้องการให้เวียดนามเป็นเส้นทางเข้าไปยังมณฑลยูนนานของจีนและญี่ปุ่นก็ต้องการเงินเพื่อนำไปทำสงคราม เกิดการกดขี่ชาวเวียดนามเพิ่มมากขึ้น

ความเป็นอยู่ของชาวเวียดนามยิ่งยากจนลง และเวียดนามก็ต้องถูกสหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดตัดเส้นทางคมนาคม เพื่อตัดเส้นทางขนส่งเสบียงกองทัพญี่ปุ่น ญี่ปุ่นพยายามหาทางให้ชาวเวียดนามสนับสนุน จึงหลอกล่อกลุ่มชาตินิยมเวียดนามว่าหากร่วมมือกับญี่ปุ่น ซึ่งนักชาตินิยมบางรายเชื่อในความยิ่งใหญ่ของญี่ปุ่นและคิดว่าญี่ปุ่นจะช่วยให้เป็นเอกราชจากฝรั่งเศส แต่โฮจิมินห์ ผู้นำกลุ่มคอมมิวนิสต์เวียดนามในขณะนั้นไม่เห็นด้วยกับการร่วมมือกับญี่ปุ่น จากนั้นก็นำมาสู่การตั้งกลุ่มแนวร่วมเวียดนาม หรือสันนิบาตเพื่อเอกราชของชาวเวียดนาม (Vietnam Doc Lap Mihn Hoi-Viet Mihn) เป็นการนำทุกชนชั้นมารวมตัวกัน โดยที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือต้องการนำเวียดนามเป็นเอกราชจากทั้งฝรั่งเศสและญี่ปุ่น

ในช่วงเวลา ที่ชาติตะวันตกขยายอำนาจเข้าไปในเอเชีย ญี่ปุ่น เป็นชาติเดียวที่สามารถพัฒนาประเทศขึ้นแข่งกับชาติยุโรปได้โดยเฉพาะชัยชนะของญี่ปุ่น ในสงครามญี่ปุ่น-รัสเซีย (ค.ศ. 1904-1905) เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการเปนมหาอำนาจของญี่ปุ่นและการขยายอำนาจเข้าไปเอเชียตะวันออกเฉียงภาคพื้นทวีปเกิดเป็นสงครามจีน-ญี่ปุ่นที่ยาวนานต่อมาแต่ญี่ปุ่นก็รุกลงต่อไป ภายใต้นโยบายจัดระเบียบใหม่ (New East Asia) ในเอเชียตะวันออกเฉียง ซึ่งประกาศในปี ค.ศ. 1938

ครอบคลุมพื้นที่ประเทศญี่ปุ่น จีน แมนจูว่โนบายนี้ต่อมาพัฒนาเป็นนโยบายวงศัไพบุลยมหาเอเซีย บูรพา (Greater East Asia Co Prosperity Sphere) ขยายอำนาจของญี่ปุ่นทางการเมืองและ เศรษฐกิจในเอเซียทั้งหมดเมื่อเกิดสงครามโลกในยุโรปในปี ค.ศ. 1939 ญี่ปุ่น และหลังจากฝรั่งเศสแพ แกเยอรมนีในเดือนมิถุนายนปี ค.ศ. 1940 ญี่ปุ่นเริ่มเข้ายึดครองเวียดนามเหนือในเดือนกันยายนปี ค.ศ. 1940 และยึดเวียดนามใต้ทั้งหมดในเดือนกรกฎาคมปี ค.ศ. แต่เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามในเดือน สิงหาคมปี ค.ศ. 1945 ฝรั่งเศสพยายามกลับไปปกครองเวียดนามอีกครั้ง แต่ถูกต่อต้านจากกลุ่มเวียด มินห์ได้ปลุกระดมมวลชนให้ก่อการกบฏ โดยเฉพาะการต่อสู้แบบกองโจรในที่ราบสูงและเวียดนาม ชั้ใน ก่อกวนทางการเมืองในเมืองใหญ่ ก่อตั้งกองทัพปลดปล่อยในทุกอำเภอ มีการเลือกตั้ง คณะกรรมการเพื่อปลดปล่อยแห่งชาติ โดยมีโฮจิมินห์เป็นผู้นำ ให้ทำหน้าที่เป็นรัฐบาลชั่วคราว และสามารถเข้ายึดเมืองต่างๆ ในเวียดนามได้อย่างรวดเร็ว หลังจากนั้นได้ยื่นข้อเสนอให้จักรพรรดิบัวต่าย (Bao Dai) ซึ่งเป็นจักรพรรดิหุ่นเชิดของญี่ปุ่นนั้นสละราชสมบัติในวันที่ 23 สิงหาคมปี ค.ศ.1945 กลายเป็นประชาชนธรรมดาชื่อนายวืญถวี (Vinh Thuy) และนำมาสู่การล้มเลิกระบบกษัตริย์/ จักรพรรดิในเวียดนาม ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้ประกาศเอกราชของเวียดนามอย่างเป็นทางการใน วันที่ 2 กันยายน ปี ค.ศ.1945 ณ จัตุรัสป่าติญ

2.1.2 เอกสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น

สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย (2557) เขียนบทความเรื่อง“ประวัติศาสตร์ ญี่ปุ่น” กล่าวถึงประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นในศตวรรษที่ 4 ว่ากลุ่มผู้มีความเข้มแข็งทางการเมืองซึ่งมี ศูนย์กลางอยู่ที่ยามาโตะ (ปัจจุบันคือจังหวัดนารา) ได้มีอำนาจปกครองประเทศตั้งแต่ศตวรรษที่ 4 จนถึงศตวรรษที่ 6 มีการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรมขนานใหญ่ และวัฒนธรรมจีนรวมทั้งลัทธิ ขงจื้อและศาสนาพุทธได้เผยแพร่เข้ามาในประเทศญี่ปุ่นผ่านทางเกาหลี ถึงปลายศตวรรษที่ 4 ได้มี การติดต่อระหว่างญี่ปุ่นกับอาณาจักรบนคาบสมุทรเกาหลี ศิลปะ อุตสาหกรรมต่างๆ เช่น การทอ ผ้า งานโลหะ การฟอกหนัง และการต่อเรือ ซึ่งแต่แรกเริ่มมีการพัฒนาในประเทศจีนภายใต้ ราชวงศ์ฮั่นได้เริ่มเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นโดยผ่านทางเกาหลีญี่ปุ่นได้รับเอาตัวอักษรแบบจีนซึ่งมี รากฐานมาจากอักษรภาพมาใช้ และโดยผ่านทางสื่อตัวอักษรนี้เอง ชาวญี่ปุ่นได้เรียนความรู้ เบื้องต้นทางการแพทย์ การใช้ปฏิทินและดาราศาสตร์ ตลอดจนปรัชญาของลัทธิขงจื้อ ศาสนา พุทธได้เข้ามาในญี่ปุ่นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ.538 จากประเทศอินเดียโดยผ่านทางจีนและเกาหลี ผู้ปกครองประเทศญี่ปุ่นได้ถือระบบการปกครองของจีนเป็นแนวทางในการสร้างระบบการ

ปกครองของตนเมืองหลวงถาวรแห่งแรกของญี่ปุ่นได้รับการสถาปนาขึ้นที่เมืองนาราในตอนต้นศตวรรษที่ 8 เป็นเวลานานกว่า 70 ปี คือตั้งแต่ ปี ค.ศ.710 ถึง ปี ค.ศ.784 พระราชวงศ์อิมพีเรียลของญี่ปุ่นประทับอยู่ที่เมืองนาราโดยตลอดและขยายอำนาจไปทั่วประเทศทีละน้อย ก่อนหน้านั้นได้มีการย้ายเมืองหลวงซึ่งเป็นที่ประทับบ่อยครั้งภายในเขตเมืองหลวงใหม่ซึ่งเลียนแบบเมืองหลวงของประเทศจีนในสมัยนั้น ได้รับการสถาปนาที่เมืองเกียวโตเมื่อปี ค.ศ.794 และได้เป็นที่ประทับของพระราชวงศ์เป็นเวลานานเกือบ 1,000 ปี การย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่เมืองเกียวโต นับเป็นจุดเริ่มต้นของสมัยเฮอันซึ่งดำรงอยู่ต่อมาจนถึงปี ค.ศ.1192 และเป็นสมัยที่ยิ่งใหญ่ที่สุดสมัยหนึ่งของการพัฒนาทางด้านศิลปะในประเทศญี่ปุ่น การติดต่อกับประเทศจีนหยุดชะงักลงในช่วงปลายศตวรรษที่ 9 และอารยธรรมญี่ปุ่นเริ่มที่จะมีลักษณะและรูปแบบเป็นของตนเอง

2.2 เอกสารเกี่ยวกับศิลปะ

2.2.1 เอกสารเกี่ยวกับศิลปะเวียดนาม

อชิริซุชิ โซชิพจน์พานิช (2557) เขียนหนังสือเรื่อง “ศิลปะเวียดนามและจาม” กล่าวถึงศิลปะเวียดนามว่าเราสามารถแบ่งยุคสมัยศิลปะเวียดนามได้กว้างๆ 3 ยุคสมัย ดังนี้

1. ยุคก่อนราชวงศ์ลีระยะหลัง (พุทธศตวรรษที่ 5-กลางพุทธศตวรรษที่ 16)
2. ยุคราชวงศ์ลีระยะหลัง-ยุคใต้อำนาจราชวงศ์เหม็ง (กลางพุทธศตวรรษที่ 16-พุทธศตวรรษที่ 20)
3. ยุคราชวงศ์เลระยะหลัง-ยุคราชวงศ์เหงียน (ปลายพุทธศตวรรษที่ 20-พุทธศตวรรษที่ 25) ในส่วนนี้จะกล่าวถึงศิลปะเวียดนามเพียง 2 ด้านคือ สถาปัตยกรรม และ ประติมากรรม

สถาปัตยกรรม

สถาปัตยกรรมในศิลปะเวียดนามได้แรงบันดาลใจมาจากศิลปะจีนพร้อมกันนั้นได้ผสมผสานความเป็นท้องถิ่นของตัวเองเข้าไปด้วย น่าเสียดายว่าหลักฐานทางสถาปัตยกรรมรุ่นเก่าที่ค้นพบมักไม่เก่าไปกว่าราชวงศ์ลี หลักฐานเก่ากว่ายุคนี้ยังพอมืออยู่แต่น้อยมากและเป็นเพียงองค์ประกอบสถาปัตยกรรม หรืออาคารจำลองเท่านั้น ศาสนสถานที่ยังสร้างขึ้นในวัฒนธรรมของชาวเวียดนามแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ โดยประติมากรรมประธานของศาสนสถานขึ้นอยู่กับความเชื่อที่แตกต่างกัน แต่ลักษณะการวางผังดูจะไม่ต่างกันมากนัก ตั้งแต่สมัยราชวงศ์เลลงมา มีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในเมืองฮอยอันมากขึ้น ซึ่งกลุ่มคนจีนเหล่านี้มักสร้างสมาคมและศาลเจ้าในชุมชน

ตัวเอง เช่น หน้าบันอาคารก่ออิฐถือปูนแทนที่จะเป็นเครื่องไม้ และรูปทรงไม้เป็นสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ยอดหน้าบันอาจทำเป็นรูปคลื่น รูปเหลี่ยมซึ่งเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมจากจีน

ประติมากรรม

เราจะสังเกตเห็นได้ว่าประติมากรรมรูปบุคคล เช่น พระพุทธรูปพระโพธิสัตว์ และเทพเจ้าต่างๆ มีลักษณะพระพักตร์คล้ายกับพระพักตร์ในประติมากรรมจีน เช่นพระเนตรเรียวยาววัดขึ้นนั้นรวมไปถึงเครื่องแต่งกายด้วย เช่น ชุดเกราะของเทพทหารที่คล้ายกับชุดเกราะแบบจีน หรือชุดของเทพเจ้าสตรีก็ชวนให้นึกถึงการแต่งกายของสตรีในวัฒนธรรมจีน แต่ประติมากรรมเหล่านี้แสดงถึงเอกลักษณ์ของตัวเองที่ไม่พบในศิลปะจีนด้วย เช่น พระพุทธรูปในสมัยราชวงศ์ถังระยะหลัง จะมีพระพักตร์ใหญ่ พระวรกายผอมเพรียว แต่พระศอเป็นปล้องเป็นลอนอย่างเห็นได้ชัด เป็นต้น

2.2.2 เอกสารเกี่ยวกับศิลปะจีน

ปัญญา เทพสิงห์ (2548)เขียนหนังสือเรื่อง “ศิลปะเอเชีย” กล่าวถึงศิลปะจีนว่าศิลปะจีนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อทางศาสนา โดยเฉพาะพุทธศาสนาผ่านมหายานซึ่งรับอิทธิพลจากอินเดีย แต่ก่อนที่จะรับอิทธิพลจากพุทธศาสนา ชาวจีนดั้งเดิมก็มีความเชื่อเป็นของตัวเองอยู่ก่อนแล้ว คือความเชื่อเกี่ยวกับสวรรค์ ดวงวิญญาณ และการบูชาบรรพบุรุษ อีกทั้งยังมีลัทธิขงจื้อหรือลัทธิเต๋า ซึ่งให้ข้อคิดและหลักคำสอนมาก่อน ความเชื่อดั้งเดิมและลัทธิธรรมเหล่านี้ได้ผสมผสานกันตลอดเวลาวิวัฒนาการของจีน ศิลปะจีนจึงเป็นผลสะท้อนของเรื่องราวความเชื่อเหล่านี้

นอกจากนี้ ศิลปะจีนยังได้รับอิทธิพลจากการเมืองการปกครอง จะเห็นได้ว่าหลายครั้งที่ศิลปะจีนเกิดขึ้นจากปัจจัยทางการเมืองโดยเฉพาะจากกษัตริย์ เช่น พระราชวัง วัดหรือสุสานหากมีความเกี่ยวข้องกับกษัตริย์มักสร้างอย่างยิ่งใหญ่ จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าศิลปะจีนโบราณที่ปรากฏมาจนถึงปัจจุบัน ล้วนเกี่ยวข้องกับชนชั้นปกครองของจีนทำให้ศิลปะจีนโดยส่วนใหญ่แบ่งออกตามสมัยการปกครองของกษัตริย์ราชวงศ์ต่างๆ จากอดีตจนถึงสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐ

สถาปัตยกรรม

สถาปัตยกรรมจีนสันนิษฐานว่า เริ่มพัฒนาเป็นรูปแบบของตนเองตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฉิน จากนั้นสร้างสืบมา แต่มีบางอย่างปรับเปลี่ยนบ้าง เช่น สมัยราชวงศ์ฮั่นแทนบูชา ห้องกราบไหว้บรรพบุรุษ และศาลเจ้ามีรูปร่างผิดแผกออกไป จนรุ่งเรืองอย่างมากสมัยราชวงศ์ซ่ง ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยราชวงศ์หมิง และชิง

สถาปัตยกรรมจีนแบ่งออกได้หลายประเภท ใช้หิน อิฐ หรือไม้เป็นวัสดุหลัก แต่หากเป็นหลังคา โดยทั่วไปใช้ไม้เป็นสำคัญ ในส่วนนี้มักออกแบบตกแต่ง มีการระบายสี เขียนลวดลาย หรือสลักเสลาอย่างสวยงาม เป็นส่วนหนึ่งที่โดดเด่นของสถาปัตยกรรมจีน สำหรับการตกแต่งสถาปัตยกรรมหากเป็นวัด สุสาน และพระราชวังมักได้รับการตกแต่งอยู่เสมอ โดยอาจใช้วิธีการทางจิตรกรรมและปติมากรรม มีลวดลายหรือเรื่องราวที่ได้รับสืบทอดตามประเพณี คติความเชื่อโบราณ สอดแทรกในการตกแต่ง ทำให้ลวดลายตกแต่งหรือภาพแต่ละภาพให้ความหมายแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้ว่าเครื่องตกแต่งประเภทภาพพืชมงคล สัตว์ธรรมชาติบางชนิด ใช้อย่างกว้างขวาง ในขณะที่ภาพอื่นๆ ไม่ปรากฏการตกแต่งเหล่านี้ เช่น

พืชมงคล

พืชมงคลที่นิยมใช้ตกแต่งมีหลายชนิด ได้แก่ ไม้ ดอกโบตั๋น สน ท้อ บัว ส้มมือ ทับทิม พืชเหล่านี้ต่างแฝงด้วยความหมายที่แตกต่างกันเช่น ไม้ หมายถึงความอ่อนโยน ความก้าวหน้า ความทนทาน ท้อ หมายถึงความสุข สันติภาพ โบตั๋น หมายถึงความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรือง เป็นต้น

สัตว์

สัตว์ที่นิยามตกแต่งได้แก่ มังกร หงส์ กิเลน สิงห์ เสือ นกกระเรียน เต่า โดยเฉพาะมังกรพบมากที่สุด มังกรเป็นสัตว์ในอุดมคติของจีน มีกล่าวไว้ในตำนานหรือเทพนิยายมากมาย มักถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ของกษัตริย์ และโอรสแห่งสวรรค์ สื่อความหมายได้หลายแบบ เช่น ความมีอำนาจ ความมั่งมี ความโชคดี เป็นต้น สัตว์อีกชนิดที่พบมากคือ สิงห์ มักตกแต่งอยู่ตามทางเข้า เช่น เจริญบันได หน้าประตู หรือ ริมถนนทางเข้าสุสาน จึงมีความหมายถึงการป้องกันอำนาจชั่วร้ายนั่นเอง

ธรรมชาติ

ลายธรรมชาติซึ่งนิยมใช้ตกแต่ง ได้แก่ ภูเขา หิน เมฆ น้ำ ซึ่งลายเหล่านี้ยังแฝงด้วยความหมายที่แตกต่างกัน เช่น เมฆ หมายถึงความสุข น้ำ หมายถึงความอ่อนนุ่ม เชื้อฟุ้ง เป็นต้น

ลายประดิษฐ์และสี

ลายประดิษฐ์ที่นิยมได้แก่ ลายประแจจีน ลายกั๊ก ลายหยินหยาง ลายสวัสดิกะ โดยลายประแจ หมายถึงการกลีบคลื่น การเกิดใหม่ ลายกั๊ก หมายถึงความมีชีวิตยืนยาว สีที่นิยมใช้มากที่สุด在中国คือ สีแดง ชาวจีนมักเชื่อว่า สีแดงเป็นสีแห่งความเป็นอมตะ สีแห่งชีวิต คล้ายกับสีของเลือดที่ช่วยหล่อเลี้ยงชีวิต ดังนั้นตามโครงสร้างหลังคา เสา ช่อ คาน จึงนิยมทาสีแดง นอกจากนี้สีแดงยังถือว่าเป็นสีแห่งความรื่นเริง เป็นสัญลักษณ์ของดวงอาทิตย์และ

หยาง สีแดงกับสีเหลืองทองมีความหมายแทนอำนาจ ความรุ่งเรือง และยังซ่อนความหมายถึงความสุข ความโชคดียิ่งด้วย

ประติมากรรม

ประติมากรรมจีนมีทั้งที่ใช้วัสดุประเภทดิน หิน ไม้ สำริด หยก หรืออื่นๆ มีเนื้อหาแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม บางชิ้นมีอายุเก่าแก่ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ระยะเวลาที่ใช้ดินเหนียวปั้นภาชนะเครื่องใช้สอยอย่างง่าย ต่อมาดัดแปลงเป็นรูปร่างต่างๆ และเขียนลวดลายตกแต่ง ประติมากรรมระยะแรกจึงแฝงอยู่ในงานศิลปหัตถกรรมมากกว่าเป็นงานประติมากรรมอย่างแท้จริง ต่อมาประติมากรรมเริ่มมีการพัฒนามากขึ้นตามระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้เริ่มปรากฏทั้งประติมากรรมหินสลัก รวมไปถึงรูปแบบอื่นๆในเวลาต่อมา โดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับศาสนาหรือสุสาน ในยุคโบราณ ก่อนที่แนวคิดเกี่ยวกับศาสนาจะค่อยๆเสื่อมลง จนถึงปัจจุบัน

อิทธิพลต่อประเทศเวียดนาม

อิทธิพลศิลปะจีนในประเทศเวียดนามปรากฏอยู่มากมายเนื่องจากบรรพบุรุษชาวเวียดนามส่วนหนึ่งอพยพมาจากประเทศจีน และเคยตกเป็นประเทศราชของจีนมาก่อน ชาวเวียดนามมีคติความเชื่อและนับถือศาสนาเช่นเดียวกับจีน ยึดมั่นในลัทธิขงจื้อ เต๋า พุทธศาสนา ฝ่ายมหายาน รวมถึงการบูชาบรรพบุรุษ จึงปรากฏศาลเจ้าจีน วัดจีน สุสาน สถูป รวมถึงประติมากรรมรูปเคารพแบบจีน ที่บางครั้งดัดแปลงเข้ากับคติของตนเองในการก่อสร้างมักคำนึงถึงทำเลที่ตั้งตามหลักภูมิพยากรณ์ของชาวจีนโบราณ มักประดับตกแต่งด้วยลวดลายแบบจีนอย่างสวยงาม ไม่ว่าสถาปัตยกรรมจะสร้างด้วยไม้ หิน หรืออิฐก็ตาม

ยกตัวอย่างเช่น พระราชวังในเมืองเว้ (Hue) ที่แสดงถึงอิทธิพลของศิลปะจีน แต่ก็ดัดแปลงเข้ากับลักษณะของตัวเอง ภายในพระราชวังเปิดโล่ง ปราศจากการแบ่งห้อง มีเพียงแถวเสาที่วางเป็นแนว แต่โดยทั่วไปไม่ใหญ่โตเหมือนพระราชวังของจีน แต่ระเบียบและการระบายสีลวดลายมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งดูสะอาดเรียบร้อยบางยิ่งกว่า

2.2.3 เอกสารเกี่ยวกับศิลปะญี่ปุ่น

มาลินี คัมภีร์ภูณนนท์ (2532) เขียนหนังสือเรื่อง “ประวัติศาสตร์ศิลปะญี่ปุ่น” กล่าวถึงศิลปะญี่ปุ่นว่าในสมัยอาซึกะพุทธศาสนาได้เริ่มเข้ามาวางรากฐานในประเทศญี่ปุ่น ผลคือบรรดานักปราชญ์ สมณะพุทธ ช่างฝีมือประเภทช่างหล่อโลหะ ศิลปิน และสถาปนิกต่างหลั่งไหลเข้ามาจากประเทศจีนเข้ามาตั้งรกรากในประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดผลงานศิลปะทางด้านวิจิตรศิลป์ และประณีตศิลป์ แสดงถึงแรงบันดาลใจที่ได้รับมาจากจีนทั้งทางด้านฝีมือและเทคนิค ด้วยการเรียนรู้

จากผู้ชำนาญการชาวจีน โดยศิลปะส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นได้รับแรงบันดาลใจมาจากพุทธศาสนาเป็น ส่วนมาก และเมื่อเข้าสู่สมัยนาระ จึงเป็นช่วงเวลาที่ประเทศญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจาก ต่างชาติโดยเฉพาะจากประเทศจีนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง การปกครอง สังคม วรรณคดี และ ศิลปวัฒนธรรม ถือว่าเป็นยุคทองทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นไปจนถึงสมัยเออัน ซึ่งในช่วงเวลานี้เป็น ช่วงเวลาที่ญี่ปุ่นยังคงทำการติดต่อกับภาคพื้นทวีปอยู่ส่งผลให้มีการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับ ประเทศต่างๆเช่นจีน เกาหลี เวียดนามอยู่เรื่อยๆ

ปัญญา เทพสิงห์ (2548) เขียนหนังสือเรื่อง “ศิลปะเอเชีย” กล่าวถึงศิลปะญี่ปุ่นว่าส่วนใหญ่มี สุนทรียภาพแบบเซน แต่หากพิจารณาดูจะทราบว่า มีอิทธิพลของลัทธิชินโตผสมอีกด้วยกล่าวได้ว่า พุทธศาสนาในญี่ปุ่นมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนพุทธศาสนาในที่อื่นๆ ศิลปะญี่ปุ่นแบ่งได้หลายประเภท โดย แต่ละประเภทอาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับอุดมคติของแต่ละสมัย แต่ละลัทธิ หรือตาม สภาพแวดล้อมนั้นๆ

สถาปัตยกรรม

สถาปัตยกรรมระยะแรกขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติเป็นสำคัญ วัสดุทั่วไปคือ ไม้ ส่วนหินใช้เป็นกำแพงหรือฐานปราสาทมากกว่าไม่นิยมใช้หินหรืออิฐกับผนังบ้านพักอาศัย ไม้จึง เป็นพื้นฐานของงานสถาปัตยกรรมญี่ปุ่นมาช้านาน ทางด้านรูปแบบได้รับอิทธิพลจากจีนค่อนข้างมาก ตัวอย่างเช่นการสร้างคานไค้งงอน การทำที่ท้าวแขน แต่ก็นำมาปรับให้เข้ากับคตินิยมของคนญี่ปุ่น ไม่นิยมสร้างใหญ่โตเหมือนของจีน ไม่แต่งสีฉูดฉาด ปล่อยให้เห็นสีไม้แท้ หรือหากระบายก็จะใช้สีโทน ติมๆให้ความรู้สึกเก่าและนิ่งสงบ ไม่นิยมตกแต่งภาพจิตรกรรมหรือปติมากรรมที่ดูระเกะระกะ เน้นที่ ความว่างเปล่า เรียบง่าย หากมีภาพตกแต่งปรากฏเพียงบางจุด

ประติมากรรม

ประติมากรรมญี่ปุ่นเจริญอย่างมากเมื่อได้รับอิทธิพลพุทธศาสนาจากจีนโดยเฉพาะ พระพุทธรูป พระโพธิสัตว์ ทวารบาล เป็นที่นิยมมากตั้งแต่สมัยอาซึกะเป็นต้นมา ประติมากรรมทาง พระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ได้รับรูปแบบมาจากจีน ในสมัยราชวงศ์เหนือ-ใต้และราชวงศ์ถัง โดย ประติมากรรมเหล่านี้ได้รับการสืบทอดต่อมาในสมัยเออัน จนถึงสมัยคะมะกุระก็เริ่มเสื่อมหลังจากที่ หันมาสนใจเรื่องความจริงทางโลกมากขึ้น

จิตรกรรม

จิตรกรรมในญี่ปุ่นเริ่มปรากฏครั้งแรกตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดังปรากฏภาพ ตกแต่งบนผนังสุสาน แต่ก็ไม่ได้โดดเด่นเหมือนกับที่เขียนในสมัยหลังคือ สมัยนาระ เมื่อได้รับอิทธิพลจาก วัฒนธรรมจีนแล้วจิตรกรรมจีนจึงเป็นรากฐานสำคัญของจิตรกรรมญี่ปุ่น ในระยะแรกมีรูปแบบและ เนื้อหาคล้ายจีน ตามอย่างศิลปะพุทธศาสนาในสมัยราชวงศ์ถัง และส่วนใหญ่เขียนตามวัดเป็นภาพ ลายเส้น ภายหลังได้ปรับปรุงรูปแบบเข้ากับบริบทดั้งเดิมของญี่ปุ่นให้มีลักษณะเฉพาะยิ่งขึ้น การ ถ่ายทอดเรื่องราวก็ปรับให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตชาวญี่ปุ่นเอง และมักสอดแทรกจินตนาการเข้าไป เสมอ จิตรกรรมที่พัฒนาขึ้นมาจนมีลักษณะเฉพาะญี่ปุ่นนี้เรียกว่า ยะมะโตะ-เอะ (Yamato-E) ทั้งนี้ เพื่อให้แตกต่างจากจิตรกรรมรูปแบบจีน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงจุดเชื่อมทางประวัติศาสตร์ระหว่าง ประเทศเวียดนาม จีนและญี่ปุ่น ตามแนวคิดของเหงียนคักเวียน (2545) กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของ ประเทศเวียดนามที่มีความสัมพันธ์กับประเทศจีนและญี่ปุ่นมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะ จากการเข้ามายึดครอง การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน หรือเพื่อการเผยแพร่ศาสนา ทั้งหมดนี้ต่างเป็น เส้นทางให้ศิลปวัฒนธรรมของแต่ละประเทศเดินทางเข้าสู่อีกประเทศหนึ่ง อีกทั้งยังทำให้ผู้ศึกษาทราบ ถึงการเติบโตและลักษณะของศิลปะในแต่ละประเทศมากขึ้นผ่านการศึกษาประวัติศาสตร์ เช่น การ พัฒนาของศิลปวัฒนธรรมของประเทศเวียดนาม จากการทะลักเข้ามาของวัฒนธรรมจีนที่พยายามเข้า มากล้นเกินความเป็นเวียดนามไป หรือ การเข้ามาติดต่อของญี่ปุ่น เนื่องจากเวียดนามอยู่ใต้ระบบศักดินาของจีน ญี่ปุ่นที่ในขณะนั้นติดต่อกับจีนอยู่ จึงมีโอกาสติดต่อกับประเทศเวียดนามเช่นกัน ดังเช่นที่ กล่าวในผลงานของ สถานเอกอัครราชทูตไทย (2515)ลำเจียก สองสีดา(2555)สถานเอกอัครราชทูต ญี่ปุ่นประจำประเทศไทย (2557) และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(2559)

ด้านศิลปะปัญญา เทพสิงห์ (2548) และ อชิริชญู ไชย์พจน์พานิช (2557) กล่าวว่า ทั้งศิลปะ เวียดนาม และญี่ปุ่น ต่างได้รับอิทธิพลมาจากการรับศิลปวัฒนธรรมจากประเทศจีนเข้าไปผสมผสาน ไม่ว่าจะในด้านสถาปัตยกรรม ปติมากรรม จิตรกรรม ต่างก็มีศิลปะจีนปะปนอยู่ไม่มากก็น้อย โดยส่วนใหญ่แสดงออกมาผ่านศิลปะทางความเชื่อและศาสนา ปรากฏออกมาผ่านลวดลาย สัญลักษณ์ ของ ศิลปะตามคติความเชื่อนั้นๆ นอกจากนี้การย้ายถิ่นฐานเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการผสมผสานศิลปะของแต่ละประเทศเข้าด้วยกัน มาลินี คัมภีร์ญาณนนท์ (2532) กล่าวว่า ช่างฝีมือประเภทช่างหล่อโลหะ ศิลปิน และสถาปนิกต่างหลั่งไหลเข้ามาจากประเทศจีนเข้ามาตั้งรกรากในประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ศิลปะของจีนหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากเช่นกัน

อนึ่ง การศึกษาศิลปะ ลวดลาย ภาพสัญลักษณ์ของญี่ปุ่น ที่ปรากฏในประเทศเวียดนามยังมีไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษาศิลปะ ลวดลาย และภาพสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนสะพานจั่วเกย เมืองฮอยอัน ประเทศเวียดนาม เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะจีน ญี่ปุ่น และเวียดนาม รวมไปถึงความหมายของศิลปะที่ปรากฏให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 3

สะพานจัวเกยแห่งเมืองฮอยอัน

3.1 ประวัติเมืองฮอยอัน

เมืองฮอยอันหรือโฮยอัน เป็นอดีตเมืองท่าสำคัญในประเทศเวียดนาม ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดกว๋างนัม ซึ่งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ เพราะมีท่าเลที่ตั้งห่างจากทะเลไม่มาก และมีแม่น้ำทูบอน (Thu bon) ที่เป็นแม่น้ำสำคัญที่เชื่อมต่อเมืองต่างๆไหลผ่าน ด้วยความเป็นเมืองท่านี้ทำให้เมืองฮอยอันมีชาวต่างชาติเข้ามาตั้งหลักปักฐานเพื่อทำการค้าขายเป็นจำนวนมาก เช่น ชาวจีน ชาวญี่ปุ่น ชาวฮอลันดา เป็นต้น โดยเฉพาะชาวจีนที่ตามประวัติศาสตร์แล้วมีการติดต่อกับประเทศเวียดนาม ตั้งแต่สมัยยังเป็นอาณาจักรเวือ่หลัก (Âu Lạc) ช่วงประมาณ 111 ปีก่อนคริสต์ศักราชผ่านการครอบครองด้วยระบบศักดินา อีกทั้งยังดำเนินนโยบายการผสมกลมกลืนวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ทำให้แม้เวียดนามจะได้รับอิสระเมื่อปี ค.ศ. 939 แล้วก็ตามแต่ศิลปะจีนก็ได้ปะปนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะเวียดนามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการเผยแพร่ลัทธิขงจื้อและศาสนาพุทธของชาวจีนที่เข้ามามีอิทธิพลกับศิลปวัฒนธรรมของเวียดนามเป็นอย่างมากตลอดช่วงเวลาที่ถูกจีนปกครองซึ่งในช่วงเวลาเดียวกันนี้เองเป็นช่วงที่นับได้ว่าเป็นยุคทองของศิลปะในญี่ปุ่นสมัยเฮอัน (ค.ศ. 794-1192) ที่มีการติดต่อกับจีนผ่านการเข้ามาของศาสนาพุทธเช่นเดียวกัน เป็นจุดเชื่อมโยงให้ชาวญี่ปุ่นบางส่วนเข้าไปติดต่อกับชาวเวียดนามภายใต้การปกครองของจีนและในเวลาต่อมาก็เริ่มมีชาติตะวันตกเข้ามาติดต่อกับค้าขาย โดยมีโปรตุเกสเป็นชาติแรกที่เข้ามาค้าขายกับประเทศเวียดนามตั้งแต่ปี ค.ศ. 1535 ตามด้วย ฮอลันดา อังกฤษและฝรั่งเศส จนกระทั่งเข้าสู่ยุคล่าอาณานิคม จึงได้เริ่มมีศิลปะจากทางชาติตะวันตกเข้ามาผสมผสาน และในระหว่างนี้เวียดนามก็ยังคงติดต่อกับค้าขายกับจีนและญี่ปุ่นตามปกติ จนกระทั่งเมื่อถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ช่วงปี ค.ศ. 1937 ญี่ปุ่นที่กำลังทำสงครามกับจีน ได้เริ่มแผนการยึดครองเวียดนามและเอเชียอาคเนย์เพื่อทำการปิดล้อมจีนผ่านการร่วมมือจากฝรั่งเศส ทำให้เวียดนามตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของญี่ปุ่นเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ค.ศ. 1941-1945) ก่อนที่จะประกาศเอกราชอีกครั้งในปี ค.ศ. 1945 ก่อนที่ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ในช่วงสงครามโลก

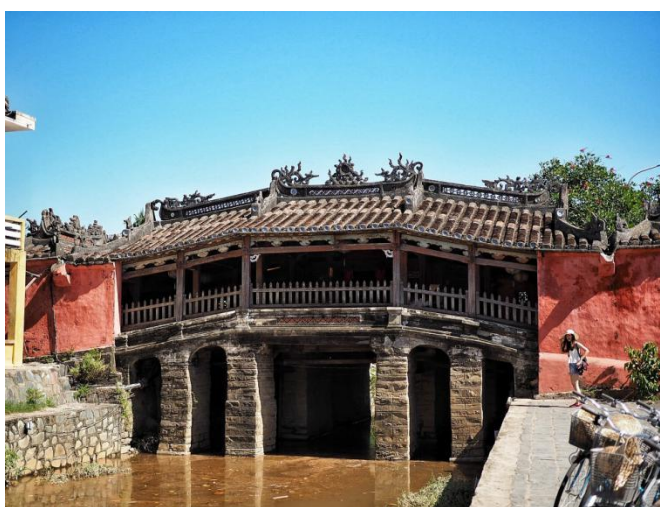
ฮอยอันได้ลบลบบาทการเป็นเมืองท่าลงในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 เนื่องจากการเดินเรือในช่วงเวลานั้นได้เปลี่ยนมาใช้การเดินเรือขนาดใหญ่แทน ซึ่งท่าเรือดานังมีความเหมาะสมมากกว่า อีกทั้งเมืองฮอยอันยังถูกเผาทำลายในช่วงกบฏเตี๋ยเซินเป็นอย่างมาก ประชาชนเวียดนามส่วนใหญ่อพยพ

ออกไป ทำให้ผู้ที่บูรณะฮอยอันขึ้นมาใหม่ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่สร้างชุมชนขึ้นมาใหม่ ต่อมาในปี ค.ศ. 1999 องค์กรยูเนสโกได้ขึ้นทะเบียนเขตเมืองเก่าฮอยอันเป็นมรดกโลกของเวียดนาม เนื่องจากเป็นตัวอย่างเมืองท่าเก่าแก่สมัย คริสต์ศตวรรษที่ 15-19 ที่ปรากฏการผสมผสาน ศิลปะท้องถิ่นกับต่างชาติเข้าด้วยกันอย่างมีเอกลักษณ์ ทำให้อาคารสิ่งก่อสร้างต่างๆภายในเมืองได้รับการอนุรักษ์ให้อยู่ในสภาพเดิมเป็นอย่างดี

3.2 สะพานจั่วเกย (Chùa cầu)

3.2.1 ลักษณะทั่วไป

สะพานจั่วเกย หรือที่คนไทยเรียกกันว่าสะพานญี่ปุ่น ก่อสร้างขึ้นโดยชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองฮอยอัน ประเทศเวียดนาม ในช่วงศตวรรษที่ 17 ซึ่งเป็นสะพานที่เชื่อมเขตคามโฝกับมิงห์เฮืองเข้าด้วยกัน จากลำน้ำที่แยกออกมาจากแม่น้ำทูโบน ที่ใจกลางเมืองฮอยอัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์และทำการค้าขายระหว่างชาวจีนและญี่ปุ่นที่อยู่คนละฝั่งของลำน้ำ ป้ายบนสะพานจารึกชื่อของช่างทุกคนที่ร่วมกันบูรณะสะพาน แต่ไม่มีใครทราบว่า สถาปนิกคนแรกที่ยกแบบสะพานแห่งนี้คือใคร (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 : สะพานจั่วเกย เมืองฮอยอัน

ที่มา : <http://www.iuvdae.com>, (2562)

3.2.2 รูปแบบสถาปัตยกรรม

สะพานจั่วเกยมีลักษณะโครงสร้างแบบสะพานโค้ง เสารับน้ำหนักที่เป็นฐานทำจากหินเรียงตัวกันเพื่อรับน้ำหนัก เป็นโครงสร้างที่พบเห็นได้ตั้งแต่สมัยโบราณของทั้งจีนและญี่ปุ่น โดยฐาน

รับน้ำหนักสร้างจากหินเรียงตัวเป็นเสาค้ำรูปโค้ง ส่วนโครงสร้างตัวสะพานส่วนใหญ่ทำจากไม้ เช่น ประตูทางเข้า แผงกัน พื้นสะพานและศาลเจ้าข้างใน ส่วนโครงสร้างหลังคาเมื่อก่อนมุงด้วยกระเบื้อง แต่เมื่อผ่านการบูรณะ ได้เปลี่ยนไปใช้ปูนแทน เป็นรูปทรงกระบอกผ่าซีกมุงคว่ำอันหงายอันสลับกันทำให้ดูเป็นเส้นนูน เรียงเป็นแนวนอนขนานกันอย่างสวยงาม ช่องลมประตูด้วยไม้เป็นรูปแบบต่างๆเช่น ลายเมฆ เป็นต้น

3.2.3 ลวดลายที่ปรากฏบนสะพานจั่วเกย

1). ลวดลายจากธรรมชาติ

เป็นการนำเอาสิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติต่าง ๆ ที่มีอำนาจเหนือการควบคุมของมนุษย์ ประกอบเข้ากับ จินตนาการและความรู้ความสามารถในแต่ละยุคสมัย ออกแบบเป็นลวดลายขึ้นมา เช่น เมฆ น้ำคลื่น เป็นต้น

1.1). ลวดลายเมฆ เป็นลวดลายที่นิยมใช้กัน มากในประเพณีจีน มีความหมายถึงความสุข สันติความมี โชคและก้าวหน้าในหน้าที่การงานการเขียนลวดลายเมฆมีหลายรูปแบบ เช่น

- ลายประแจจีน เป็นการนำลวดลายเมฆมาต่อ ลายในรูปทรงเรขาคณิต ถ้าต่อลายโดยไม่ม้วนขดจะเรียกว่า ประแจจีนลายสายฟ้า ถ้าลายตรงกลางไขว่กันจะเรียกว่า ประแจจีนลายสวัสดิกะ

- ลายหยู่อี้ (ยูอี้) เป็นการนำลวดลายของเมฆมาต่อลายโดยใช้ลักษณะของ หัวคทาหยู่อี้มาผูกลายต่อกัน (หัวคทาหยู่อี้ดัดแปลงมาจากรูปทรงของเห็ดลินจือ ที่เชื่อกันว่าใครได้กินแล้วจะมีชีวิตเป็นอมตะ)

ภาพที่ 2: ลายเมฆบนเสาสะพาน

ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

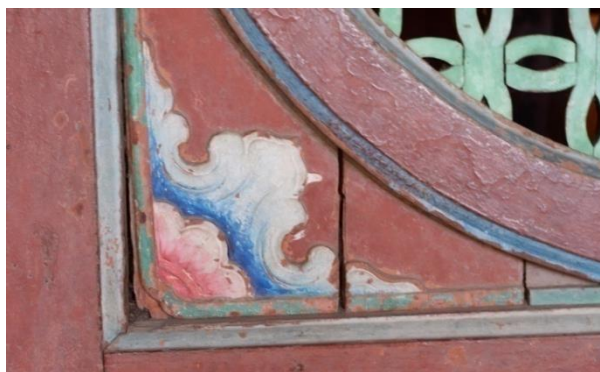

ภาพที่ 3: ลวดลายประแจเงินบนคานสะพาน
ที่มา : เมธีส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

ภาพที่ 4: ลวดลายคทาห้อยไบนสะพาน
ที่มา : เมธีส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

1.2). ลวดลายน้ำ คลื่น เป็นลวดลายที่นำธรรมชาติมาสร้างเป็นสัญลักษณ์แทนทะเล ทะเลสาบและ สระน้ำ นิยมวาดเป็นลวดลายโค้งครึ่งวงกลม หรือ 3 ใน 4 ของวงกลมวางเรียงซ้อนกันเป็นชั้น ๆ

ภาพที่ 5: ลวดลายน้ำบันบานประตูทางเข้าศาลเจ้าบนสะพาน

ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

2). ลวดลายจากพืช

เป็นลวดลายที่นำเอาต้นไม้ ดอกไม้และผลไม้มาเป็นสัญลักษณ์สร้าง ความหมายเพื่อความเป็นสิริมงคล โดยยึดถือเอาความเป็นจริงตามลักษณะของพืชมาประกอบกันเข้ากับ ความเชื่อเช่น ต้นไม้เป็นการนำเอาต้นไม้มาแสดง ความหมายที่เปนมงคล ซึ่งมักจะให้ความหมายที่เน้นให้อายุยืนยาว สงบร่มเย็นและความสุขสมหวัง และดอกไม้ที่มักให้ความหมายมงคลมากกว่าความสวยงาม โดยบน สะพานปรากฏลวดลายพืชดังนี้

2.1). ต้นไผ่ เป็นลำต้นที่มีแต่สีเขียวข่มู่ม จึงหมายถึงความสดชื่น ความ รื่นรมย์ และด้วยความที่ลำต้นไผ่มีความพลิ้วไหว โอนอ่อนไปตามลม ยามมีลมหรือพายุก็ สามารถอยู่ได้ โดยไม่ถูกทำลาย จึงเปรียบเหมือนคนดีที่มีความถ่อมตัว และอยู่ด้วยความดี งาม

ภาพที่ 6: ลวดลายต้นไผ่บนสะพาน

ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

2.2). ดอกเหมยหรือดอกบวย เปนดอกไม้ที่ ออกดอกในฤดูหนาว กลิ่นหอมสดชื่น จึงเปนตัวแทนของ ดอกไม้ที่มีกลิ่นหอม ดอกเหมยเปนสัญลักษณ์ของความ ชื่นบาน ความมีโชคลาภ

ภาพที่ 7: ลวดลายดอกเหมยบนสะพาน

ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

2.3). **ทับทิม** เปนผลไม้มงคลถ้าปลูกไว้หน้าบ้านจะขจัดความชั่วร้ายกึ่งและ ใบใช้ในการทำพิธีต่าง ๆ เนื่องจากทับทิมเปนผลไม้ที่มีเมล็ดมากจึงใช้ในการอวยพรให้มีบุตรมาก

ภาพที่ 8: ลวดลายทับทิมในศาลเจ้าบนสะพาน

ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

ภาพที่ 9: รูปแกะสลักทับทิมบนเสาสะพาน
ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

3). ลวดลายจากสัตว์

เป็นการที่นำเอาลักษณะต่างๆของสัตว์ในธรรมชาติมาผสมผสานเข้ากับความเชื่อความศรัทธาในลัทธิทางศาสนาปรัชญา แนวคิดต่างๆที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเกิดเป็นรูปลักษณะของสัตว์ที่เหนือความเป็นจริงตามธรรมชาติแต่ให้ความหมายในเชิงสัญลักษณ์ที่รู้จักกันไป เช่น มังกร หงส์กิลเลนและสิ่งๆ โดยบนสะพานปรากฏลวดลายสัตว์ดังนี้

3.1). มังกร เป็นสัตว์มงคลที่เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ ความกล้าหาญและความยิ่งใหญ่ จึงใช้เป็นตัวแทนของจักรพรรดิจีนที่เชื่อกันว่าเป็นมังกรลงมาเกิดในโลกมนุษย์ จึงมีพลังอำนาจเหนือผู้อื่น มังกรเกิดจากการนำเอาเอกลักษณ์ของสัตว์ 5 ชนิดมารวมกันคือหัววัว เขากวาง ลำตัวงูเกล็ดปลาและเท้าเหยี่ยว

การอ่านสัญลักษณ์เพื่อดูความหมายและ ความสำคัญของมังกร จึงใช้เล็บหรือนิ้วของมังกรเป็นหลักหากมังกรมี 5 เล็บประดับตกแต่งอยู่บนภาชนะหรือเครื่องใช้อะไรแสดงว่าเป็นของจักรพรรดิถ้ามังกรมี 4 เล็บ ก็แสดงว่าเป็นของขุนนาง สวนสามัญชนมังกรจะมี 3 เล็บเท่านั้น

ภาพที่ 10: ลวดลายมังกรบนหลังคาสะพาน
ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

ภาพที่ 11: ลวดลายมังกร 3 เล็บบนสะพาน
ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

ภาพที่ 12: ลวดลายมังกรบนประตูศาลเจ้าในสะพาน
ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

3.2). หงส์ เป็นสัตว์ในเทพนิยายเกิดจากการนำเอาสัตว์ปก 5 ชนิด มาจินตนาการประกอบเข้าด้วยกัน คือ หัว ไก่ฟ้า ปากนกแก้ว ตัวเป็ดแมนดาริน ขานกกระสา และหาง นกยูง เป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิงและสื่อถึงความดี 5 ประการของมนุษย์คือ คุณธรรม ศีลธรรม ยุติธรรม มนุษยธรรมและสัจธรรม

ภาพที่ 13: ลวดลายหงส์บนสะพาน
ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

3.3). ปี่เขียะ เป็นการรวมตัวของสัตว์ 5 ชนิดประกอบด้วย สิงโต มังกร กวาง เสือ นก ลักษณะของปี่เขียะเป็นสัตว์ที่มีฐานวิเศษส่วนหัวคล้ายมังกรทรงอำนาจลำตัวเป็นม้าศึก เท้าสิงโตสี่กรงเล็บที่ทรงพลัง มีเขามิหนวดได้คาง หน้าแหงน ออกตั้ง หางเสือ มีปีก 2 ข้างตั้งแต่อกแนบติดลำตัว หางใหญ่ ใบหน้าดูร้ายมีความเชื่อว่าปี่เขียะคือลูกตัวที่ 9 ของมังกรซึ่งเป็นสัตว์ที่กินเก่งมีปากแต่ไม่มีรูทวารจึงไม่มีการขับถ่ายทำให้ปี่เขียะกลายเป็นสัญลักษณ์ของการเก็บทรัพย์ด้วยเพราะเก็บเงินไว้แล้วไม่รู้ว่าจะไหลออกจึงนิยมบูชาปี่เขียะเพื่อความร่ำรวย

ภาพที่ 14: ลวดลายตัวปี่เชื่อมกับไข่มุกไฟ
ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

4). ลวดลายอื่นๆบนสะพาน ส่วนใหญ่เป็นการนำสัญลักษณ์มงคลในพุทธศาสนาหลักัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ ที่มีความหมายเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เช่น ไข่มุกไฟ หยิน-หยาง ปลาคู่ มาเป็นแบบ โดยลวดลายที่ปรากฏบนสะพานมีดังนี้

4.1). ไข่มุกไฟ เป็นสัญลักษณ์มงคลนิยมใช้ให้มีลักษณะคล้ายลูกกลมไฟทรงกลม มักจะสร้างให้มีรัศมีเปลวไฟที่กำลัญลูกโชติช่วงและมีเปลวเพลิงแบบ 2 แฉก แบบ 4 แฉก และแบบ 8 แฉก อีกทั้งสัญลักษณ์ลูกไฟนี้ยังนิยมนำมาใช้ร่วมกับมังกร ซึ่งคติความเชื่อดังกล่าวนี้เชื่อว่า มังกรนั้นชอบหยอกล้อเล่นกับไข่มุกไฟ สื่อถึงความบริสุทธิ์ สติปัญญา เป็นต้น

ภาพที่ 15: ลายมังกรกับไข่มุกไฟบนสะพาน (1)
ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

ภาพที่ 16: ลายมังกรกับไข่มุกไฟบนสะพาน (2)

ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

4.2). ลายหยิน-หยาง เป็นสัญลักษณ์ของความมืดมนและความสว่าง มีความหมายเป็นสัญลักษณ์มงคลของลัทธิเต๋าที่แสดงให้เห็นว่า ชีวิตนี้มีทั้งดีและเลวไม่มีอะไรที่สมบูรณ์พร้อม หรืออีกทางหนึ่งเปรียบเทียบเหมือนชายและหญิง คือความสมบูรณ์พร้อมในตัวเองเช่นกัน

ภาพที่ 17: ลวดลายหยิน-หยางบนสะพาน

ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

3.2.4 ศาลเจ้าบนสะพานจั่วเกย

บนสะพานจั่วเกยมีศาลเจ้า ที่สร้างขึ้นเพื่อบูชาเทพเจินหวู่ (Trần Võ) หรือเทพประจำทิศเหนือ ซึ่งมีที่มาจากเทพส่วนอยู่ในลัทธิเต๋าของจีน เทพเจินหวู่เป็นผู้ปราบสัตว์ประหลาดซึ่งมีนามว่ากู่ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีขนาดมหึมา หัวอยู่ที่อินเดีย ลำตัวอยู่ที่ฮอยอัน สวน

ทางอยู่ที่ญี่ปุ่นเมื่อถูกขยับตัวจะทำให้เกิดแผ่นดินไหว ดังนั้นเมื่อสร้างสะพานแห่งนี้จึง
ประดิษฐานท่านเงินหิวไว้เพื่อเป็นการสะกดสัตว์ประหลาดไม่ให้ขยับตัว

ภาพที่ 18: ศาลเจ้าและเทพTrần Võบนสะพาน

ที่มา : เมธัส เจริญปฐมรัชต์, (2562)

บทที่ 4

วิเคราะห์ลวดลายและสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนสะพานจั่วเกย

4.1 วิเคราะห์และเปรียบเทียบลวดลายบนสะพาน

4.1.1 ลวดลายจากพืช

สังเกตได้ว่าลวดลายจากพืชที่พบบนสะพานทั้งหมด เป็นลวดลายที่นิยมในกลุ่มชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นไม้ไผ่ ดอกเหมย หรือทับทิม ล้วนเป็นพืชที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ในจีนทั้งสิ้น แม้ว่าญี่ปุ่นจะนิยมวาดลวดลายไม้ไผ่อยู่บ้าง แต่ก็เป็นที่อิทธิพลจากศาสนาพุทธนิกายมหายาน หรือเต๋าที่ได้รับมาจากจีน ซึ่งมีความหมายเหมือนกัน ดังนี้

ภาพที่ 19: ลวดลายไม้ไผ่บนสะพานกับภาพจิตรกรรมของสี่จู่โจวฮว่าผู้
ที่มา: <https://www.bloggang.com/viewblog.php?id=dingtech&group=3>, (2562)

จากการเปรียบเทียบลวดลายไม้ไผ่บนสะพานกับภาพจิตรกรรมของสี่จู่โจวฮว่าผู้ (十竹齋書畫譜) ที่เป็นภาพวาดในสมัยราชวงศ์หมิงนั้น มีส่วนคล้ายคลึงกันหลายจุดเช่น ใบไม้มีลักษณะเรียวยาวแหลมจากการสับตัดพู่กัน และการเว้นช่องระหว่างปล้องไม้ไผ่ที่ชัดเจน เป็นต้น

ภาพที่ 20: ลวดลายดอกเหมยบนสะพานกับภาพจิตรกรรมของหวู่โหย่วหฺรู

ที่มา : <https://www.bloggang.com/viewblog.php?id=dingtech&group=3>, (2562)

เนื่องจากลวดลายดอกเหมยบนสะพานมีหลายส่วนไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์จากตัวดอกที่เหลืออยู่นำไปเปรียบเทียบกับไม้มงคลต่างๆของทั้งจีนและญี่ปุ่น โดยภาพที่คล้ายคลึงที่สุดคือภาพจิตรกรรมดอกเหมยจากหนังสือพิมพ์จินสมัยราชวงศ์ชิง ที่วาดโดยหวู่โหย่วหฺรู (吳友如) นั้นเอง

ภาพที่ 21: ลวดลายทับทิมบนสะพานกับภาพจิตรกรรมของสวีเว่ย

ที่มา : <https://www.bloggang.com/mainblog.php?id=dingtech&month=22-02-2012&group=2&gblog=54>, (2562)

เมื่อเราเปรียบเทียบลวดลายทับทิมที่ปรากฏบนสะพานกับภาพจิตรกรรมทับทิมของสวีเวย์ ที่วาดในสมัยราชวงศ์หมิง ทั้ง 2 ภาพต่างมีรายละเอียดตรงกัน ดังนี้ ใบมีลักษณะเรียวยาวโค้งเล็กน้อย ตัวผลมีรูปร่างกลม ส่วนบนแตกออกเป็นพู่และเป็นผลเดี่ยว

4.1.2 ลวดลายจากธรรมชาติ

ลวดลายจากธรรมชาติที่ปรากฏบนสะพานได้แก่ ลายเมฆ คลื่นน้ำ(ภาพที่22) ซึ่งเป็นลวดลายที่ปรากฏบ่อยครั้งทั้งในจิตรกรรมและสถาปัตยกรรมของจีนและญี่ปุ่น เนื่องจากมีความหมายที่ดีเหมาะแก่การอวยพรผู้อื่น เช่น ความโชคดี มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นต้น

จากการเปรียบเทียบลายเมฆที่ปรากฏบนสะพานจะเห็นได้ว่าลวดลายเมฆและประแจจีน มีลักษณะตรงกัน (ภาพที่22,23) แต่ลายคหาหยู้อี้ที่ปรากฏบนสะพานนั้นมีรูปทรงที่ต่างออกไปเมื่อเปรียบเทียบกับลายคหาหยู้อี้ที่ปรากฏที่อื่น (ภาพที่24)ซึ่งลายบนสะพานมีลักษณะคล้ายขลุ่ยหรือพัดมากกว่าคหา ถึงแม้จะมีลวดลายเมฆเชื่อมกันอยู่ก็ตาม จึงอาจเป็นไปได้ว่าลายที่ปรากฏบนสะพานนั้นเป็นลายพัด ซึ่งเป็นพัดวิเศษของจงหลิวเวียนหนึ่งใน 8 เซียน มีพลังสามารถทำให้คนตายฟื้นคืนได้ จึงมักถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของชีวิตอมตะ (ภาพที่25)

ภาพที่ 22: ลวดลายเมฆบนเสาฮวาเปี้ยว

ที่มา : http://www.jjewfudao.com/_m/article/content/content.php?aid=538956410, (2562)

ภาพที่ 23: ลายประแจจีนเขียนสีประดับพระราชวังฤดูร้อน สมัยราชวงศ์ชิง
ที่มา : <https://www.audleytravel.com/china/things-to-do/half-day-excursion-to-the-summer-palace-beijing>, (2562)

ภาพที่ 24: ลายหยู่อี้ที่ประตูพระราชวังฤดูร้อน สมัยราชวงศ์ชิง
ที่มา : <https://www.alamy.com/stock-photo/palace-of-benevolence-and-longevity.html>, (2562)

ภาพที่ 25: เขียนลายของมงคลทั้ง 8 ของโป๊ยเซียน สมัยราชวงศ์ชิง

ที่มา : <https://art.thewalters.org/detail/30829/pilgrim-bottle-with-the-character-shou-long-life/>, (2562)

ส่วนลวดลายคลื่นน้ำบนสะพานกับภาพจิตรกรรมคลื่นน้ำของจีนเมื่อนำมาเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่าลวดลายคลื่นน้ำของจีนมีจุดเด่นอยู่ที่การเขียนเส้นซ้อนกันจนเป็นรูปคลื่น เช่นเดียวกับลวดลายบนสะพานที่ใช้วิธีการเดียวกันนี้แต่ลดทอนเส้นลงและใช้การลงสีแทน (ภาพที่26)

ภาพที่ 26 : ลวดลายคลื่นน้ำบนสะพานกับภาพจิตรกรรมคลื่นน้ำของจีน

ที่มา : <http://3png.com/a-28657492.html>, (2562)

4.1.3 ลวดลายจากสัตว์

ลวดลายจากสัตว์ที่ปรากฏบนสะพานได้แก่ มังกร หงส์และปี่เซียะ โดยทั้งหมดนี้ต่างเป็นสัตว์ในเทวดานานที่มีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับจีนทั้งสิ้น โดยเฉพาะมังกร ที่เป็นสัตว์มงคลที่โด่งดังที่สุดของจีน

ภาพที่ 27: ลวดลายมังกรบนหลังคาสะพานกับภาพมังกรบนภาพชนะสมัยราชวงศ์ชิง
ที่มา : <http://www.blumuhdesign.com/ming-dynasty-pottery/chinese-ming-dynasty-inspiration-peoples-pottery-ming-dynasty-pottery/>, (2562)

ลวดลายมังกรที่ปรากฏบนสะพานมีรูปร่างเหมือนกับมังกรจีนทุกประการโดยประกอบด้วยเอกลักษณ์ของสัตว์ 5ชนิดมารวมกันคือหัววัว เขากวาง ลำตัวงู เกล็ดปลา และเท้าเหยี่ยว ตามคติความเชื่อของจีน

ภาพที่ 28: ลวดลายหงส์บนสะพานกับภาพสลักนูนต่ำของหงส์แดงในราชวงศ์ฮั่น

ที่มา : [https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AB%E0%B8%](https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AB%E0%B8%87%E0%B8%AA%E0%B9%8C%E0%B9%84%E0%B8%9F)

[87%E0%B8%AA%E0%B9%8C%E0%B9%84%E0%B8%9F](https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%87%E0%B8%AA%E0%B9%8C%E0%B9%84%E0%B8%9F), (2562)

ลวดลายหงส์บนสะพานจ้าวเกยจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับหงส์แดงตามคติความเชื่อของจีน จากการเปรียบเทียบกับภาพสลักหงส์แดงในสมัยราชวงศ์ฮั่น โดยประกอบไปด้วย หัวไก่ฟ้า ขานกระเรียนและหางนกยูง ส่วนลำตัวยังไม่ชัดเจนเท่าไร

ภาพที่ 29: ลวดลายปี่เซี่ยะบนสะพานกับภาพปี่เซี่ยะช่วงราชวงศ์ชิง

ที่มา : http://apart2010.blogspot.com/2009/12/blog-post_3149.html, (2562)

เช่นเดียวกับลวดลายมังกรลวดลายปีเซี่ยบนสะพานจ้าวเกย มีลักษณะตรงกับภาพปีเซี่ยของจีนเกือบทั้งหมด โดยมีลักษณะดังนี้ส่วนหัวคล้ายมังกรลำตัวเป็นม้าศึก เท้าสี่โตสี่กรงเล็บ มีเขามิหนวดได้คาง หน้าหงอน

4.1.4 ลวดลายอื่นๆที่ปรากฏบนสะพาน

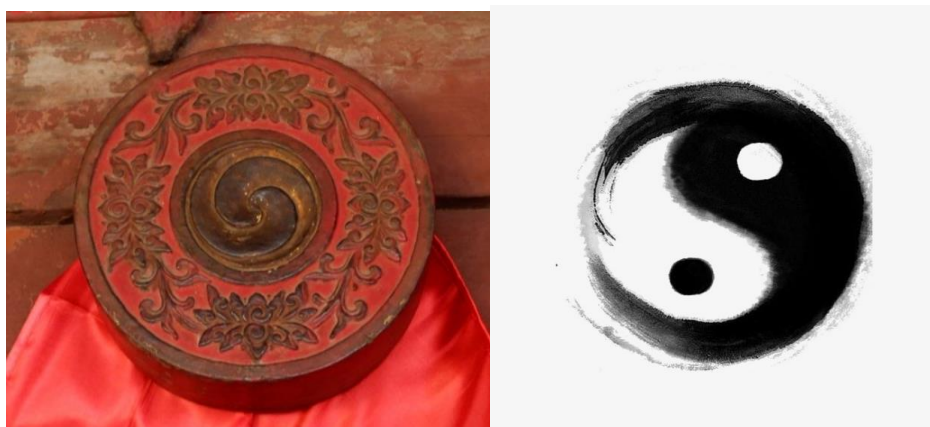
ลวดลายอื่นๆที่ปรากฏบนสะพานส่วนใหญ่เป็นลวดลายมงคลตามคติความเชื่อของพุทธศาสนา ลัทธิเต๋าทั้งสิ้นเนื่องจากบนศาลเจ้ามีรูปปั้นบูชาเทพส่วนอยู่ ซึ่งเป็นเทพเจ้าในคติความเชื่อของตนเอง โดยลวดลายที่ปรากฏบนสะพานได้แก่ ไข่มุกไฟและหยินหยาง

ภาพที่ 30: ลวดลายมังกรกับไข่มุกไฟบนสะพานกับภาพมังกรกับไข่มุกไฟของจีน

ที่มา : https://th.pngtree.com/freepng/dragons_293022.html, (2562)

ลวดลายไข่มุกไฟส่วนมากมักปรากฏพร้อมกับมังกร หรือคู่หงส์มังกร ซึ่งลวดลายที่ปรากฏบนสะพานจ้าวเกยก็เป็นเช่นเดียวกัน จึงคาดว่าลวดลายตรงกลางระหว่างมังกรสองตัวคือไข่มุกไฟตามคติความเชื่อของจีน

ภาพที่ 31 : ลวดลายหยิน-หยางบนสะพานกับสัญลักษณ์หยิน-หยางของจีน

ที่มา : https://th.pngtree.com/freepng/yin-and-yang-gossip_2314365.html, (2562)

เนื่องจากลวดลายที่ปรากฏบนสะพานจั่วเกย (ภาพที่17) มีลักษณะเป็นวงกลมแบ่งครึ่ง คล้ายกับภาพหยิน-หยางของจีน แต่ไม่มีสี จึงสันนิษฐานว่า ลวดลายที่ปรากฏบนสะพานเป็นลายหยิน-หยางของจีน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

จากโดยศึกษาจากรูปแบบศิลปะของลวดลายต่างๆที่ปรากฏบนสะพานจัวเกยโดยนำมาเปรียบเทียบกับคติความเชื่อของชาวญี่ปุ่นและชาวจีน เพื่อหาความหมายและวิเคราะห์รูปแบบศิลปะที่ปรากฏบนสะพาน ผ่านการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป์ พร้อมทั้งนำไปเปรียบเทียบกับลวดลายต่างๆที่ปรากฏในปัจจุบันของทั้งสองประเทศ

ผลการศึกษาพบว่าลวดลายที่ปรากฏบนสะพานจัวเกยมีลักษณะและรูปแบบที่คล้ายกับสัญลักษณ์มงคลที่ปรากฏในศาสนาพุทธนิกายมหายาน หรือที่เรียกกันว่าลัทธิเต๋าในจีนมากกว่า เพราะถึงแม้ว่าสะพานจัวเกยจะถูกเรียกอีกชื่อว่าสะพานญี่ปุ่นเนื่องจากคนญี่ปุ่นเป็นผู้สร้าง แต่วัตถุประสงค์ในการสร้างคือการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนและชาวญี่ปุ่นเข้าด้วยกัน อีกทั้งยังไม่ปรากฏชื่อของสถาปนิก กล่าวได้ว่าไม่มีหลักฐานว่าใครเป็นผู้ออกแบบทั้งตัวสะพานและลวดลายที่ปรากฏบนสะพาน และแม้ว่าลวดลายที่ปรากฏบนสะพานเกือบทุกลวดลายสามารถนำไปเปรียบเทียบกับสัญลักษณ์มงคลของจีนได้ทั้งหมด แต่ก็มีบางลวดลายที่สามารถเปรียบเทียบกับสัญลักษณ์มงคลของญี่ปุ่นได้เช่นกัน

นอกจากนี้ญี่ปุ่นก็ได้รับอิทธิพลทางศาสนามาจากจีน และปรากฏลัทธิเต๋าคืนขึ้นในญี่ปุ่นเช่นเดียวกัน ส่งผลให้ศิลปะ พุทธศิลป์ และสัญลักษณ์มงคลบางส่วนในญี่ปุ่นมีความคล้ายคลึงกับจีนเป็นอย่างมาก จนอาจทำให้การปรากฏศิลปะและลวดลายของทั้งจีนและญี่ปุ่นบนสะพานจัวเกยและคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารที่ตีพิมพ์

- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2531). **ประวัติศาสตร์ศิลปะจีน**. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2558). **ประวัติศาสตร์ศิลปะญี่ปุ่น**. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปัญญา เทพสิงห์.(2548). **ศิลปะเอเชีย**. กรุงเทพฯ:บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด.
- เพ็ชรี สุมิตร. (2516). **ประวัติอารยธรรมจีน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์
- มาลินี คัมภีร์ญาณนนท์.(2532). **ประวัติศาสตร์ศิลปะญี่ปุ่น**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
- วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). **สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊ค.
- สถานเอกอัครราชทูตไทย.(2515). **ประเทศเวียดนามโดยสังเขป**. กรุงเทพฯ:สถานเอกอัครราชทูตไทย.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล. (2507). **ศิลปะจีนและญี่ปุ่น**. ม.ป.ท
- เหวียนคักเวียน. (2545). **เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร**. แปลจาก Vietnam: A Long History.แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช.(2557). **ศิลปะเวียดนามและจาม**.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- อาศิรา พงษ์เพชร, ผู้แปล. (2546).**หน้าต่างสู่โลกกว้างญี่ปุ่น**. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- เอ็ดวิน โอ โรเซาเออร์. (2531). **ญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

สารนิพนธ์และงานวิจัย

- กนกพร ศรีญาณลักษณ์. (2554). **“การสื่อความหมายภาพมงคลจีน.”** วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ธวัชไชย ปานดำรงค์. (2553). “การศึกษาลวดลายศิลปกรรมจีน.” บทความวิจัย อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

อชิรัชญ์ ไชยพจน์พานิช. (2547). “อิทธิพลศิลปะจีนในงานจิตรกรรมแบบนอกอย่างสมัยรัชกาลที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ลำเจียก สองสีดา. (2555). **มรดกโลกในเวียดนาม 2: เมืองโบราณฮอยอัน**. เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก <http://aseannotes.blogspot.com/2014/07/2>

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.(2559). **ฐานข้อมูลสังคม-วัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. เข้าถึงเมื่อ 17 กันยายน 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.sac.or.th/databases/southeastasia>

Apart2010[นามแฝง]. (2552). **ความเชื่อสัตว์เทพศักดิ์สิทธิ์มงคล**. เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2562. เข้าถึงได้จาก http://apart2010.blogspot.com/2009/12/blogpost_3149.html

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายเมธีส เจริญปฐมรัชต์
วันเกิด 22 มกราคม 2540
ที่อยู่ บ้านเลขที่ 1458-60 ถ.กรุงเกษม แขวงวัดเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมต้นจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
พ.ศ. 2558 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
พ.ศ. 2562 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม